

zondere groep vormen de muur- en anjerfamilie met hun befaamde drie etmalen: silene, koe-koeksbloem, zeepkruid. Let er eens op, of dat wel altijd uitkomt.

Er zijn ook wel zomerbloemen van langer duur: een parnassia-bloem houdt het een week uit, de Europeesche cyclamen tien dagen, de Linnaea zelfs veertien dagen. Ge kunt u zeer aangenaam bezig houden met hieromtrent eens uitgebreide en accurate waarnemingen te doen, want we weten er nog lang niet alles van en er zit wel wat in.

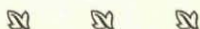
Ook is het loonend, om eens na te gaan, hoe in een lange of uitgebreide bloeiwijze de ontluiking vordert. Onbetaalbaar zijn in dit opzicht de Teunisbloemen en de Wilgenroosjes met hun lange bloemtrossen. Hoeveel bloemen komen er iederen dag tot ontluiken? Is dat altijd evenveel of oefenen de weersomstandigheden invloed uit? Dit is wel degelijk het geval. Eenige jaren geleden heb ik U al eens verteld, hoe de kamperfoelie, die toch zulke mooie, vaste gewoonten heeft, door een kouden voorzomer heelemaal van de kook was geraakt.

Bij Composieten zijn deze dingen bijzonder goed waar te nemen, maar dan moet je flink groote hebben zooals de zonnebloem, of om bij een echt inlandsche plant te blijven onze paard-bloem, bitterkruid, driedistel. Ge kent misschien de bloemenfilms van J. C. Mol (Maatschappij Multifilm). Daar is er een bij over het ontluiken van de Zonnebloem en nu moeten we eens nagaan of die wel een juist beeld geeft. Misschien brengt de opname-techniek mee, dat de gebeurtenis niet geheel getrouw is geregistreerd. Daar zullen we eens een boom over opzetten, maar eerst moet ik dan nog eens de wacht betrekken bij een zonnebloem. En ik moet Mol de Driedistel eens recommanderen, want die geeft dan nog zijn vochtigheids-reacties te zien. Dat wordt stellig een sensationele film.

Natuurlijk ga ik voort met mijn studies over de Toortsen. Met onze uitzaaiingen zijn we niet heel gelukkig geweest. Maar de Cuculliarupsen, die we in langen tijd niet gezien hadden, zijn nu opeens te voorschijn gekomen en dat nog al op mijn mooie Witte Melige Toortsen. Niettemin ben ik blij met een insectengebeurtenis, want daar is het tegenwoordig maar dunnetjes mee gesteld: brandnetels genoeg, maar haast geen vosjes of dagpauwoogen en atalanta's. Je zoudt jaloersch worden op Amsterdam met zijn rupsenplaag.

Het wordt nu ook tijd, om te letten op late en laatste broedsels van vogels. Er broeden er in Juli nog heel wat; de zang van groenvink en braamsluiper is in deze maand nog zoo mooi en hevig en aanhoudend, dat men het beste van hen durft te verwachten. Fitis, tuinfluiter, boomklever doen ook nog flink mee. Dat intusschen de zang nu al niet meer zoo direct samenhangt met broeden en broedschheid blijkt wel uit 't gedrag van een vijftal scholeksters op 17 Juni 1922. Ze vliegen rond roepend: tepiet, tepiet rrierrrierrrierrrie, te piet, te piet; het middenstuk heel hoog en fijn opzwevend uit het vulgair geschreeuw. Misschien wel een familie. Scholekstergezinnen blijven langen tijd verenigd, houden zelfs soortgenoten op een afstand. Over het gezinsverband bij de vogels weten wij ook nog lang niet alles. Bij de waterhoentjes bestaan er betrekkingen tusschen het eerste en het tweede broedsel — herhaaldelijk in Thijsses's Hof waargenomen. Maar een eerste broedsel van meezen wordt losgelaten zoodra de ouden aan een tweede beginnen. Hebben ringproeven niet uitgewezen, dat in trektoepen sommige vogels nog in gezinsverband voorkomen?

JAC. P. TH.

BOEKBESPREKING.

G. HOUTZAGERS: *Het Geslacht Populus in verband met zijn beteekenis voor de houtteelt.* (Wageningen, H. Veenman & Zn. 266 p.p. Vele illustraties. Ingen. f 3.75, geb. f 4.75.

Oorspronkelijk groeiden er in ons land vier soorten van populieren: de esp, de abeel, de grauwe abeel en de zwarte populier, gemakkelijk van elkaar te onderscheiden. De grauwe abeel is een kruising van esp en abeel. Later is, we weten niet precies vanwaar en wanneer de Italiaansche populier er bij gekomen is, dat waarschijnlijk een vorm is van de Zwarte populier. Nog

later zijn uit Amerika populiersoorten ingevoerd, onder verschillende namen met niet heel erg preciese diagnose. Die hebben kruisingen aangegaan met onze inheemsche soorten, in het bijzonder met de zwarte populier en daaruit zijn allerlei vormen geboren, die allerlei namen hebben gekregen, waaronder dan Canada een van de meest gebruikelijke is. Dat alles was zeer verward en onzeker.

Houtzagers heeft nu geprobeerd, dat kluwen te ontwarren en ons daarmee een heel belangrijk boek gegeven. We weten nu voortaan, waaraan wij ons te houden hebben, en kunnen ons nu vertrouwd maken met een boomengeslacht dat in het Nederlandsche landschap een steeds belangrijker plaats inneemt. De oorspronkelijke soorten mogen zich handhaven in de „wilderis”, vooral in de duinen. Onder de kruisingen zijn waardevolle vormen voor de houtteelt. Die houtteelt zelve wordt in dit boek niet behandeld, die komt in een vervolgdeel, waar wij met verlangen naar uitzien.

Het boek is prachtig uitgegeven en rijk geïllustreerd. Toch zou ik nog wat meer illustratie en wat meer bijzonderheden wenschen omtrent de bladstelen, de bladranden en de bladklieren, die bij de determinatie van zoo groot belang zijn. T.

J. P. SPIJBOS: *De Vogels rondom ons huis*. (Baarn, Bosch en Keuning, 72 pp., 24 mooie foto's en enkele penteekeningen. f 0.90).

Dit sierlijke boekje is een deel uit de bekende Libellenserie. Het geeft een beknopt overzicht van een zeventigtal vogels van stad en dorp. Het wordt besloten met een paar nuttige hoofdstukjes over het vervaardigen van nestkastjes en over wintervoeding. T.

Onderzoek naar de uitkomsten verkregen met de cultuur van den Lariks in Nederland. (Uitgave van de Nederlandsche Heidemaatschappij. 92 pp. f 1.50).

Bravo Heidemaatschappij! Sedert „Bezuiniging” lichtzinnigerwijs het Rijksboschbouwproefstation heeft opgeheven en de fraaie „Mededeelingen” daarvan werden gestaakt, springt nu de Heidemaatschappij in de bres en geeft een prachtige mededeeling over het geslacht Lariks en het resultaat van de onderzoekingen, verricht op een vijftwintigtal proefvelden in Nederland beoosten de Vecht en bezuiden de Waal. De lariksen zijn een geliefkoosd object voor onzen boschbouw. De Europeesche Larix komt weer een beetje in de gunst, sedert men kankervrije vormen meent te kunnen handhaven. De Japansche Lariks heeft een groote plaats weten te veroveren, maar wordt toch afwachtend bekeken.

Een wereldkaart geeft de situatie aan van tien soorten van Larix. Daar blijkt wel uit, dat de Larix heelemaal geen „Atlantische” boom is en dus eigenlijk hier niet thuis behoort. Maar misschien is er wel overeenkomst tusschen het klimaat van het verrassend kleine gebied van L. leptolepis op Nippon en het onze?

Wij zijn de Heidemaatschappij zeer dankbaar voor dit mooie boek. T.

Dr. C. EIJKMAN: *De Nederlandsche Zoogdieren*. Deel I: *Insecteneters en Knaagdieren*. (Uitgave van de Vereniging tot oprichting en instandhouding van een Natuurhistorisch Museum te Rotterdam. 4°. 82 pp., 20 groote afbeeldingen en 46 kleine figuren. f 2.50).

Eindelijk krijgen de Zoogdieren een beurt. Wat zijn ze in onze litteratuur er bekaaid afgekomen in vergelijking met de Vogels en de Kikkers. Nu schenkt het Rotterdamsch Museum ons dit mooie boek, waarin Dr. Eykman determineerlijsten en goed geïllustreerde wetenschappelijke beschrijvingen geeft van onze Insecteneters en Knaagdieren. De overige zoogdieren volgen in een tweede deel.

De tekst is streng zakelijk gehouden, soms wel wat erg laconisch zooals bij het „voedsel” van het konijn of het „uiterlijk” van de haas.

Maar vindt ge nu eens een doode muis of spitsmuis, of zelfs maar een schedeltje dan kunt ge met dit boek precies te weten komen, wat ge voor u hebt.

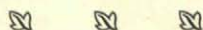
Wij hopen, dat deze uitgave van het Rotterdamsch Museum snel moge leiden tot een betere

kennismaking met onze zoogdieren en dat we daardoor omtrent verspreiding en levenswijze nog uitvoeriger kunnen worden ingelicht.
T.

A. B. WIGMAN: *Gevederde Vrijbuiters, Nederlandsche Roofvogels in hun Omgeving*. Fotografische verzorging van Jb. v. d. Peppel, Voorwoord van Jan P. Strijbos. (Amsterdam, L. J. Veen's Uitgeversmaatschappij. 164 pp., rijk geïllustreerd. Prijs geb. f 3.90).

Dit is vooral een boek van de Veluwe, het land, waar Wigman zijn vogelavonturen beleeft en waar v. d. Peppel er op uit trekt met zijn camera. Al onze Nederlandsche roofvogels komen daar voor en allemaal krijgen ze dan ook een beurt in dit mooie boek en in zijn ietwat precieze taal plaatst Wigman ze er in ruimte en tijd: het Veluwsch landschap bij dag en nacht. Wij waardeeren het dan ook, dat v. d. Peppel naast de gewone foto's van vogels op en bij hun nesten ook eenige prachtige landschapsbeelden geeft. En hij vergast ons ook op „ongewoon” mooie foto's van vogels bij 't nest, zooals de Havik en de Wespandief.

Het doet een beetje ouderwets aan, dat Wigman nog zulke uitvoerige beschouwingen moet houden over nut en schade, maar, helaas, overbodig is dat niet, want wijd en zijd bestaat hieromtrent nog bekrompen en kwaadaardig vooroordeel.
T.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Adres der Redactie. Voortaan is het adres der redactie bij Dr. J. HEIMANS, Michel Angelostraat 41, Amsterdam-Zuid. (Gedurende de maand Augustus 1937 vacantie-adres: Huize Lydia, Barchemsche weg B 74 te Ruurlo).

Uitdrukkingsbewegingen van welbehagen bij dieren. In het Mei-nummer van „De Levende Natuur” lees ik een mededeeling van den heer J. Mart. Duiven over bewegingen die katten maken als uitdrukking van welbehagen, en die ontstaan zijn uit bewegingen die het jonge dier maakt om meer melk te krijgen uit de tepels van de moeder. Deze duwbewegingen blijven na het spenen bestaan en worden door hun associatie met het gevoel van behagelijkheid bij het zoogen tot algemeene uitdrukkingsbeweging bij verschillende later optredende behagelijkheidsstemmingen. Het zal nu misschien den inzonder interesseeren, dat R. en R. Menzel in hun aardig boekje „Welpen und Umwelt” (Leipzig, Paul Schöps, 1937), waarin zij de ontwikkeling van jonge honden in de eerste drie levensmaanden beschrijven, iets dergelijks voor honden vermelden. De „Milchtritt”, zooals zij deze beweging noemen, en die zij als reflektorische begeleiding van het zuigen van af den eersten levensdag konden waarnemen, wordt van de derde levensweek af als uiting van behagelijkheid in allerlei situaties uitgevoerd. Ook het spontane „pootje-geven” als uiting van vriendschappelijke gezindheid brengen zij daarop terug. Het zal zeker de moeite waard zijn na te gaan, of iets dergelijks ook bij andere zoogdieren, in de eerste plaats wel huisdieren, op te merken is.
J. A. BIERENS DE HAAN.

Visschende Vleermuizen. Onlangs zag ik, loopend langs den Krommen Rijn een eigenaardige jachtmethode van vleermuizen. Langs het langzaam stroomend water staan enkele knotwilgen, die als winterslaapplaats hebben gediend voor eenige tientallen vleermuizen, de meeste van de soort *Vesperugo pipistrellus*.

In den namiddag zag ik enkele keren een vleermuis uit een knotwilg komen, enkele bogen beschrijven op ongeveer een meter hoogte boven het water; daarop volgde een snel naar het wateroppervlak fladderen, en terwijl de vlerken op het water sloegen werd er iets uit gevischt; wat dit was kon ik niet nagaan. Natuurlijk vroeg ik me af of de vleermuizen misschien vanuit hun boom loerden op passerende insecten, op de bekende manier van onzen vliegenvanger. Als dit waar was, zou het gezichtsvermogen van deze soort vleermuizen dus heel wat beter zijn dan men algemeen vermoedt.

Door de hulp van enkele schooljongens was ik spoedig in het bezit van een schoendoos vol rozenkevers en aldus gewapend trok ik er op uit. Vanuit een schuilplaats achter de wilgen gooide ik telkens wat kevers in het water, en na een tijd geduldig wachten zag ik tenslotte een van